

Lovas István - Prizma

2013 június 17. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Mostani szemmel visszatekintve a hatvanas-hetvenes évekre, az akkori magyar fiatalok körében népszerű szleng kísérteties elrelátással nevezte el szeretettel a rendőroket kibereknek.

Ma már általánosan közismert jelzővel kibernek neveznek világszerte mindent, ami az internetre, a hálózatokra és

a digitális kommunikációra vonatkozik.

Június hatodikával az Egyesült Államok kormánya hivatalosan is e kyberszféra kiberévé lépett el?. E napon tárta fel ugyanis két lap a 29 éves [Edward Snowden](#) – a CIA korábbi alkalmazottja és az amerikai Nemzetbiztonsági Ügynökség (NSA) szerződéses bedolgozója – az NSA egyik leginkább féltve őrzött titkát: az Egyesült Államok nem csak saját polgárai, de egyebek között az EU polgárai után is kémkedik. Vagyis a privát szféránk fikció.

A kémprogram PRISM (Prizma) fedőnéven működik. Az amerikai kormány a Google-t, a Facebookot, a Skype-ot és társait titokban arra kötelezte, hogy engedjenek hozzáférést „metaadataikhoz”. E metaadatokból tudják azt, hogy telefonon és az interneten ki kivel tart fenn kapcsolatot, mennyi ideig, vagy az illetőnek milyen szokásai vannak. A kommunikáció tartalmát állítólag nem vizsgálják, de e metaadatokból pontosan meg tudják rajzolni az érintettek profilját. Egy amerikai internetes portál az ügy horderejét összefoglalva szögezte le: „Hacsak nem akarunk áram nélkül élni az erdőben, a modern élet olyan pontját értük el, amelynél a magánszférára vonatkozó elvárásunk mítosz csupán.”

A „kiberfigyelési” ügyet a nyilvánosság elé táró két újság cikke nyomán megindult a transzatlanti földindulás. A vezető francia lap, a Le Monde június 12-én címdoldalas vezércikkét szokásától eltérően nem a hajtás alatti részbe, vízszintesen tördelte, hanem a bal oldalon függőlegesen, az egész oldalon végigfutva, szinte felkiáltójellé alakítva, ezzel a címmel: Az öreg kontinens szemben a Nagy Testvérrel. A Nagy Testvér George Orwell 1949-ben napvilágot látott, hátborzongatóan előre látó regényének, az 1984-nek központi alakja, annak a totalitárius Óceániának a rejtélyes diktátora, ahol az állam minden polgárát elektronikusan figyeli. A címdoldalon pedig szalagcím hirdeti az iszonyatos valóságot: Elektronikus megfigyelés – miként kémkedik Washington az európaiak után. A második oldalon megjelent brüsszeli tudósításában – „Az amerikai kémkedés kényének kitett Európa: Az EU-t aggasztja a Snowden-ügy, de nem sikerül hatékonyan megvédenie magát” – a lap azt írja Viviane Reding igazságügyi biztosról, hogy az szokatlanul diszkréten mutatkozott, és nem akart ujjal mutogatni az Egyesült Államokra, csak felhívta a figyelmet az uniós polgárok jogaira. Arról az európai bizottsági alelnökről van szó, akinek látható alvászavarai vannak, ha aznap [nem vet Magyarországot szemére](#) valamilyen jogsértést.

A botrány megrázta Amerika elitjét is. A globális terjesztés? amerikai napilap, az International Herald Tribune csütörtöki számának egyetlen szerkeszt?ségi állásfoglalása ezt a címet kapta: Veszélyben a demokrácia. Alcíme így hangzik: Az alkotmányos szabadságot és az alapjogokat lábbal tiporja az, hogy amerikaiak millióinak telefonhívásáról adatokat gy?jtenek.

Amerikai vélemények szerint az elmúlt évtizedekben a Prizma leleplezése okozta a legnagyobb kárt az amerikai kormányban. Az ACLU, az amerikai polgárjogi szervezet az adathalászat és megfigyelés törvénytelenége miatt feljelentette az amerikai kormányt. A hidegháború idején az emberi jogokat az amerikai külpolitika sarokkövévé tev? Jimmy Carter volt amerikai elnök majdnem egy évvel ezel?tt, június 24-én a *The New York Times*-ban kezdte máig visszhangzó, figyelmeztet? írását azzal a mondattal, hogy az Egyesült Államok felhagy az emberi jogok globális bajnoki szerepével. A 2001. szeptember 11-i terrortámadások óta washingtoni parancsra külföldön emberek – köztük amerikai állampolgárok – célzott likvidálások áldozataivá válnak; embereket tarthatnak fogva határid? nélkül és – óvott a volt elnök jöv?belátón – az 1978-as külföldi hírszerzési törvény korlátainak megszüntetésével a magánszféra véd? jogok példátlan megsértése vált lehetővé bírói határozat nélkül történ? lehallgatásokkal és az elektronikus kommunikációban történ? kormányzati halászzattal. Egyes szövetségi államokban embereket tartóztathatnak le pusztán megjelenésük, imahelyük és társaságuk jellege alapján, tette hozzá. Carter említette még a robotrepül?gépek által megölt ártatlanokat is, mi pedig hozzátehetjük az emberrablást, bérkínzásba adást, vagy azt az újabb gyakorlatot – természetesen szintén az Egyesült Államok „biztonságára” hivatkozva –, hogy az Egyesült Államokban tömegközlekedési eszközöket szerelnek fel lehallgató készülékekkel.

A *Financial Times* csütörtökön arról tudósított, hogy *Orwell 1984 cím? regényének* eladása az egekbe szökött, amióta a *Prizma* leleplez?dött. A szabadság hazájának mondott Amerika lényegileg megvalósította azt, amir?l a történelem minden eddigi diktátora csak álmodott: minden egyes ember személyre szabott megfigyelését. E botrány után az „emberi jogok” szóösszetétel el sem hagyhatná az amerikai politikusok és kormányzati tisztvisel?k száját.

Persze, tudjuk, mindez semmiség, mert Washington számára semmi nem aggasztóbb, mint a magyar médiatörvény, az új magyar alkotmány, illetve módosításainak ügye. Hogy a Klubrádió frekvenciájáról ne is szóljunk. Nyilván ezért támogatják Bajnai Gordont. Igaz, ami igaz: adatuk van hozzá.

Lovas István - mno.hu

Ajánló

